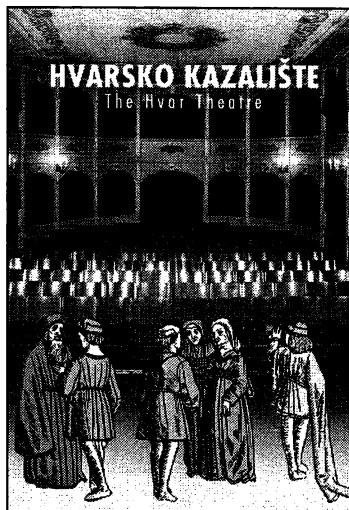

MARTINA PETRANOVIĆ

ROĐENDANSKI DAR ČETRISTOGODIŠNJAKU

Hvarsko kazalište – zbornik radova
Priredio Nikša Petrić, Matica hrvatska,
Hvar; Književni krug, Split, 2005.

U dugoj i bogatoj povijesti hrvatskoga glumišta posebno mjesto pripada hvarskoj kazališnoj tradiciji, a napose hvarskome kazalištu koje kao prvo komunalno kazalište u Europi ima jedinstven položaj u povijesti ne samo hrvatskoga nego i svjetskoga kazališta. Hvarsko će kazalište za nekoliko godina proslaviti jubilarni 400. rođendan, a kako bi se javnost, hrvatska i svjetska podjednako, još jednom podsjetila njegova značenja i kako bi se naglasila nužnost njegova očuvanja, hvarski ogranak Matice hrvatske i splitski Književni krug zajedničkim su snagama slavljenu u čast objavili zbornik radova pod jednostavnim naslovom *Hvarsko kazalište*. Idejni začetnik i priređivač zbornika je Nikša Petrić, a zbornik je izašao u sklopu Biblioteke Hvarski književni krug u kojoj su dosad već tiskani i dragulji poput Farlatijevih *Hvarskih biskupa* ili *Odabranih radova* Nike Dubokovića Nadalinja.

Niko Duboković Nadalini ujedno je i jedan od dvadesetak eminentnih autora čiji su radovi objedinjeni u hvarskome zborniku, a na popisu suradnika nalazi se

još cijeli niz zvučnih imena kao što su Grga Novak, Cvito Fisković, Nikica Kolumbić, Nikola Batušić, Tonko Maroević, Petar Selem ili Marin Carić, da spomenemo tek neke od njih. Već i letimičan pogled na popis odaje da su pred nama ne samo autori posve različitih profila, struka i interesa nego i autori različitih naraštaja. Naime, u zborniku je sabrano dvadesetak radova o hvarskome kazalištu što su nastajali u rasponu od pola stoljeća: dio radova otpada na pretiske ranije publiciranih studija, a dio su radovi napisani posebno za ovu prigodu. S obzirom da zbornik *Hvarsko kazalište* među ostalim pretendira biti i "identifikacijska isprava" hvarskoga kazališta, kao što je u uvodnome tekstu istaknuo Nikola Batušić, kako u Hrvatskoj tako i izvan njezinih granica, referentnosti ovoga izdanja pridonose i opsežni i iscrpni sažeci radova na engleskom (najčešće), francuskom, njemačkom ili talijanskom jeziku. Na posljetku, hvarski se zbornik može pohvaliti i raskošnom likovnom opremom. Između korica na kojima je prikaza-

na unutrašnjost hvarškoga teatra smještene su reprodukcije fotografija kazališnog interijera i eksterijera iz različitih povijesnih razdoblja, dokumenata koji svjedoče o višestoljetnoj povijesti kazališta, arhitektonskih nacрта, fotodokumentacijskog materijala o pojedinim stadijima restauracije te, dakako, fotografija predstava, kazališnih cedulja i plakata, koje skladno nadopunjuju pisani tekst i zajedno s njime sklapaju jedinstvenu i homogenu sliku o hvarškome teatru.

U dvadesetak objavljenih radova obrađeno je nekoliko tematskih cjelina ili slojeva. Spomenimo najprvo radove u kojima se izlaže povijest zgrade hvarškoga kazališta, počevši od njezinoga utemeljenja 1612. pa do današnjih dana. O povijesti teatra ispisane su mnogobrojne kartice teksta, pri čemu su neke od njih kadkad bile i polemički intonirane, no mi ćemo se zadržati tek na dva karakteristična primjera. Prvi u nizu radova o povijesti hvarškoga kazališta rad je Grge Novaka o Petru Semitecolu, mletačkome knezu i providuru koji je zaslužan za izgradnju kazališnog prostora iznad Arsenala. U sklopu Novakova rada tiskani su izvornik i prijevod čuvenoga Karamaneova spjeva s početka osamnaestoga stoljeća koji je dugo bio jednim od najranijih dokaza o predstavljanju u starome hvarškom teatru, a zahvaljujući interesu inozemnih znanstvenika za fenomen hvarškoga teatra, Karamaneov je spjev godine 1978. preveden i na engleski jezik. Prijevod koji potpisuje Phil Harry C. Schnur pretiskan je i u ovom izdanju. Štoviše, jedna od najvećih vrijednosti zbornika krije se upravo u tome što zbornik donosi niz izvornih dokumenata o hvarškome kazališnome životu, a jednom takvom neobično važnom dokumentu posvećen je i rad Nikše Petrića. Naime, poznato je da je najviše prijepora i neizvjesnosti o hvarškom teatru izazivala slaba dokumentiranost prvih stotinu godina njegova postojanja, no u studiji pod naslovom *Dokument o Hvarškom kazalištu iz 1676. godine* Petrić iznosi novopronađene arhivske podatke koji dotadašnje spoznaje o izvođenju predstava u hvarškom teatru premještaju nekoliko desetljeća bliže godini 1612. Značenje Petrićeva dokumenta kao neposredne potvrde o djelatnosti hvarškoga kazališta u 17. stoljeću time, međutim, nije iscrpljeno, jer je njime ujedno dokumentirana i skrb hvarskih vlasti za kazalište, ili drukčije rečeno, potreba hvarske pu-

blike za kazalištem koja ni danas nije jenjala, a koja se kontinuirano ovjerava iz jednoga "zborničkog" rada u drugi.

Iz navedenih primjera jasno je kako na ovaj način zamišljen i proveden zbornički zbroj u različito doba napisanih i objavljenih tekstova o hvarškome kazalištu ima najmanje dvije dimenzije. S jedne strane, radovi u zborniku pokazuje kako se rasvijetljavao "životopis" najstarijega europskoga komunalnog kazališta i kako se uopće razvijala znanstvena misao o njemu: kako je napredovalo istraživanje, kako su se otkrivali novi podaci, kako su se revidirale pojedine tvrdnje i kako se sklapao mozaik hvarske kazališne povijesti. S druge strane, u zborniku objavljen niz studija svjedoči o nepomućenom kontinuitetu interesa hrvatskih pa i inozemnih znanstvenika iz različitih umjetničkih i znanstvenih područja – teatrologa, arheologa, povjesničara, povjesničara književnosti i umjetnosti ili pak redatelja i kritičara – za hvarsko kazalište. Dapače, upravo činjenica da o hvarškome kazalištu sa stranica ovoga zbornika progovaraju predstavnici različitih struka omogućava sagledavanje povijesti hvarškoga kazališta u svoj njegovoj punini i s najrazličitijih stajališta, bez obzira jesu li pred nama arheološka i povijesna tumačenja postanka i razvoja kazališta, teatrološke rekonstrukcije predstava izvođenih u njemu ili kunsthistoričarski opisi novopronađenih fresaka i radovi o sanaciji i restauraciji kazališta i cijeloga kompleksa Arsenala.

Dakako, nezaobilazan tematski sloj ovoga zbornika ne čine samo radovi o zgradi hvarškoga kazališta već i radovi posvećeni povijesti hvarškoga kazališnog života u cjelini, od prvih predstavljačkih izvedbi preko osamnaestostoljetnih glazbenih priredbi do suvremenih predstava, a bok uz bok s kazališnom povijesti izlaže se i bogata povijest hvarske dramske riječi. Hvarska dramska književnost jedan je od stožernih stupova hrvatske kazališne baštine, a radovi obuhvaćeni zbornikom k tomu će naglasiti i njezinu *autonomnost*. Bilo da je riječ o prikazanjima, renesansnoj komediji ili baroknim scenskim formama, hvarsku dramatiku od samih početaka resi osebujan i izvoran dramsko-kazališni izričaj, a njezini se glavni predstavnici, Hanibal Lucić, Martin Benetović ili Marin Gazarović, smatraju velikanima hrvatske književne povijesti. Hvarskoj drami u prvome

---

su redu posvećeni znanstveni radovi Nikole Batušića, Nikice Kolumbića i Tonka Maroevića, ali spomenutoj skupini valja pridodati i Marina Carića.

Pored znanstvenih studija, u hvarski zbornik uvršteni su i tekstovi dvojice hrvatskih kazališnih umjetnika ili, da budemo precizniji, redatelja Petra Selema i Marina Carića. Lik i djelo Marina Carića duboko su povezani s hvarskim teatrom iz najmanje dvaju razloga. I sam Hvaranin, Carić je režirao skoro sva djela iz hvarske kazališne baštine i zaslužan je za formiranje i profiliranje jedne od najvitalnijih amaterskih kazališnih skupina, znamenitoga Hvarskoga pučkog kazališta. Carićev tekst stoga je višestruko zanimljiv jer donosi niz podataka o redateljevim režijama hvarskih tekstova, ali i o povijesti hvarske kazališne družine, a Carić u njemu iznosi i činjenicu koja na stanovit način sažima poentu cijeloga zbornika – a to je da hvarsko kazalište nije samo povijesna građevina koju iz muzejskih razloga treba čuvati i poštivati nego *aktivan* kazališni prostor koji i danas, kao i tijekom svoje višestoljetne povijesti, ujedinjava i zbližava izvođače i publiku, teatar i grad.

Riječju, zbornik radova *Hvarsko kazalište* na gotovo pet stotina stranica zaokružuje dosadašnje spoznaje o hvarskom teatru, različite tijekove i rukavce istraživanja te pedesetogodišnji kontinuitet znanstvenoga zanimanja za povijest hvarskoga kazališta i hvarskoga kazališnog života. Sukladno tomu, zbornik nudi i različite, katkada oprečne, ali uvijek *nadahnite* vizure *teatra forskog*. Zbog svega toga može ga se i treba smatrati i vrijednim priručnikom i "identifikacijskom ispravom" dostojnom samonametnutoga zadatka, a za nadati se je da će osim što uzima na sebe ulogu nezaobilaznog polazišta za teatrološko promišljanje starijega hrvatskog glumišta zbornik zaživjeti i kao polazište za promišljanje njegove budućnosti. Slavljeniku pak, hvarskome kazalištu, treba poželjeti da u punoj snazi obilježi 400 godina postojanja i da se što bolje pripremi za makar još toliko idućih. Jer, u doba europskih integracija, ali i sve marginalnijeg značenja kulture u suvremenom društvu, hvarsko su kazalište, pa onda i zbornik o njemu, još jedan primjer hrvatske *integriranosti* u europska kulturna zbivanja od najranijih razdoblja, kao i njezina neupitnog korifejstva u pojedinim povijesnim trenucima.
